

1. AUTORUL SESIZĂRII

Ana GUTU

- **Deputat în Parlament, Președintele Comisiei politice externe și integrare europeană**
- **Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105, mun. Chișinău**
- **Tel. 022237504**

II. OBIECTUL SESIZĂRII

Prezenta sesizare are ca obiect efectuarea controlului constituționalității prevederilor Legii privind aprobarea Concepției politicii naționale a Republicii Moldova nr. 546-XV din 19.12.2003

III. CADRUL NORMATIV PERTINENT

1. Constituția Republicii Moldova

Articolul 1

Statul Republica Moldova

...

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 5

Democrația și pluralismul politic

...

(2) Nici o ideologie nu poate fi instituită ca ideologie oficială a statului.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

2. Legea nr. 691 din 27.08.1991 privind Declarația de independență a Republicii Moldova:

DECLARAȚIA DE INDEPENDENȚĂ A REPUBLICII MOLDOVA.

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA, constituit în urma unor alegeri libere și democratice,

AVÎND ÎN VEDERE trecutul milenar al poporului nostru și statalitatea sa neîntreruptă în spațiul istoric și etnic al devenirii sale naționale;

CONSIDERÎND actele de dezmembrare a teritoriului național de la 1775 și 1812 ca fiind în contradicție cu dreptul istoric și de neam și cu statutul juridic al Țării Moldovei, acte infirmate de întreaga evoluție a istoriei și de voința liber exprimată a populației Basarabiei și Bucovinei;

SUBLINIIND dăinuirea în timp a moldovenilor în Transnistria - parte componentă a teritoriului istoric și etnic al poporului nostru;

LUÎND ACT de faptul că Parlamentele multor state în declarațiile lor consideră înțelegerea încheiată la 23 august 1939, între Guvernul U.R.S.S. și Guvernul Germaniei, ca nulă ab initio și cer lichidarea consecințelor politico-juridice ale acesteia, fapt relevat și de Conferința internațională „*Pactul Molotov-Ribbentrop și consecințele sale pentru Basarabia*” prin Declarația de la Chișinău, adoptată la 28 iunie 1991;

SUBLINIIND că fără consultarea populației din Basarabia, nordul Bucovinei și Ținutul Herța, ocupate prin forță la 28 iunie 1940, precum și a celei din R.A.S.S. Moldovenească (Transnistria), formată la 12 octombrie 1924, Sovietul Suprem al U.R.S.S., încălcând chiar prerogativele sale constituționale, a adoptat la 2 august 1940 „*Legea U.R.S.S. cu privire la formarea R.S.S. Moldovenești unionale*”, iar Prezidiul său a emis la 4 noiembrie 1940 „*Decretul cu privire la stabilirea graniței între R.S.S. Ucraineană și R.S.S. Moldovenească*”, acte normative prin care s-a încercat, în absența oricărui temei juridic real, justificarea dezmembrării acestor teritorii și apartenența noii republici la U.R.S.S.;

REAMINTIND că în ultimii ani mișcarea democratică de eliberare națională a populației din Republica Moldova și-a reafirmat aspirațiile de libertate, independență și unitate națională, exprimate prin documentele finale ale Marilor Adunări Naționale de la Chișinău din 27 august 1989, 16 decembrie 1990 și 27 august 1991, **prin legile și hotărârile Parlamentului Republicii Moldova privind decretarea limbii române ca limbă de stat și reintroducerea alfabetului latin,**

din 31 august 1989, drapelul de stat, din 27 aprilie 1990, stema de stat, din 3 noiembrie 1990, și schimbarea denumirii oficiale a statului, din 23 mai 1991;

PORNIND de la Declarația suveranității Republicii Moldova, adoptată de Parlament la 23 iunie 1990, și de la faptul că populația Republicii Moldova, exercitând dreptul său suveran, nu a participat la 17 martie 1991, în ciuda presiunilor exercitate de organele de stat ale U.R.S.S., la referendumul asupra menținerii U.R.S.S.;

TINÎND SEAMA de procesele ireversibile ce au loc în Europa și în lume de democratizare, de afirmare a libertății, independenței și unității naționale, de edificare a statelor de drept și de trecere la economia de piață;

REAFIRMÎND egalitatea în drepturi a popoarelor și dreptul acestora la autodeterminare, conform Cartei O.N.U., Actului final de la Helsinki și normelor de drept internațional;

APRECIIND, din aceste considerente, că a sosit ceasul cel mare al săvârșirii unui act de justiție, în concordanță cu istoria poporului nostru, cu normele de morală și de drept internațional,

PROCLAMĂ

solemn, în virtutea dreptului popoarelor la autodeterminare, în numele întregii populații a Republicii Moldova și în fața întregii lumi:

REPUBLICA MOLDOVA ESTE UN STAT SUVERAN, INDEPENDENT ȘI DEMOCRATIC, LIBER SĂ-ȘI HOTĂRASCĂ PREZENTUL ȘI VIITORUL, FĂRĂ NICI UN AMESTEC DIN AFARĂ, ÎN CONFORMITATE CU IDEALURILE ȘI NĂZUINȚELE SFINTE ALE POPORULUI ÎN SPAȚIUL ISTORIC ȘI ETNIC AL DEVENIRII SALE NAȚIONALE.

În calitatea sa de **STAT SUVERAN și INDEPENDENT, REPUBLICA MOLDOVA:**

SOLICITĂ tuturor statelor și guvernelor lumii recunoașterea independenței sale, astfel cum a fost proclamată de Parlamentul liber ales al Republicii, și își exprimă dorința de a stabili relații politice, economice, culturale și în alte domenii de interes comun cu țările europene, cu toate statele lumii, fiind gata să procedeze la stabilirea de relații diplomatice cu acestea, potrivit normelor de drept internațional și practicii existente în lume în această materie;

ADRESEAZĂ Organizației Națiunilor Unite cererea de a fi admisă ca membru cu drepturi depline în organizația mondială și în agențiile sale specializate;

DECLARĂ că este gata să adere la Actul final de la Helsinki și la Carta de la Paris pentru o nouă Europă, solicitând, totodată, să fie admisă cu drepturi egale la Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa și la mecanismele sale;

CERE Guvernului Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste să înceapă negocieri cu Guvernul Republicii Moldova privind încetarea stării ilegale de ocupație a acesteia și să retragă trupele sovietice de pe teritoriul național al Republicii Moldova;

HOTARĂȘTE că pe întregul său teritoriu să se aplice numai Constituția, legile și celelalte acte normative adoptate de organele legal constituite ale Republicii Moldova;

GARANTEAZĂ exercitarea drepturilor sociale, economice, culturale și a libertăților politice ale tuturor cetățenilor Republicii Moldova, inclusiv ale persoanelor aparținând grupurilor naționale, etnice, lingvistice și religioase, în conformitate cu prevederile Actului final de la Helsinki și ale documentelor adoptate ulterior Cartei de la Paris pentru o nouă Europă.

Așa să ne ajute Dumnezeu!

3. ACTELE INTERNAȚIONALE:

Convenția Pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale:

Articolul 9

Libertatea de gândire, de conștiință și de religie

1. Orice persoană are dreptul la libertate de gândire, de conștiință și de religie ; acest drept include libertatea de a-și schimba religia sau convingerile, precum și de a-și manifesta religia sau convingerea în mod individual sau colectiv, în public sau în particular, prin cult, învățământ, practici și îndeplinirea ritualurilor.

2. Libertatea de a-și manifesta religia sau convingerile nu poate face obiectul altor restrângeri decât cele prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru siguranța publică, protecția ordinii, a sănătății, a moralei publice, a drepturilor și a libertăților altora.

Articolul 10

Libertatea de exprimare

1. Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să impună societăților de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune un regim de autorizare.

2. Exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege care, într-o societate democratică,

constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.

Articolul 14

Interzicerea discriminării

Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.

Declarația Universală a Drepturilor Omului

Articolul 2

Fiecare om se poate prevala de toate drepturile și libertățile proclamate în prezenta Declarație fără nici un fel de deosebire ca, de pildă, deosebirea de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, de origine națională sau socială, avere, naștere sau orice alte împrejurări.

În afară de aceasta, nu se va face nici o deosebire după statutul politic, juridic sau internațional al țării sau al teritoriului de care ține o persoană, fie că această țară sau teritoriu sunt independente, sub tutelă, neautonome sau supuse vreunei alte limitări a suveranității.

IV. PRETINSELE ÎNCĂLCĂRI ȘI ARGUMENTELE DE RIGOARE

Legea privind aprobarea Concepției politicii naționale a Republicii Moldova nr. 546-XV din 19.12.2003 a fost votată de Parlamentul Republicii Moldova de o majoritate monopartinică a Partidului Comuniștilor în număr de 62 de mandate (conform stenogramei), ignorând recomandările Comisiei de la Veneția care s-a expus negativ asupra acelui proiect, nefiind susținută de opoziție, fapt care nu-i poate conferi statutul de așa zisă ”politică națională”. Conținutul legii reia pasaje întregi din programul electoral al PCRМ din 2001, 2005, inclusiv din statutul PCRМ.

Conținutul Legii nr.546-XV vine în contradicție cu realitățile istorice din Republica Moldova, sfidează Declarația de Independență a Republicii Moldova cât și adevărul științific referitor la denumirea limbii vorbite pe teritoriul Republicii Moldova și identitatea națiunii majoritare. **Academia de Științe a Moldovei (AȘM)**, înființată în 1946, este principala organizație științifică din Republica Moldova, care coordonează cercetarea în toate segmentele științei și tehnologiei. AȘM este organul coordonator al limbii române în Republica Moldova. De asemenea

AȘM exclude formularea "*limbă moldovenească*", în favoarea aceleia de "limbă română". În cadrul adresării publice, reprezentanții AȘM menționează că „denumirea corectă a limbii de stat (oficiale) a Republicii Moldova este limba română”. „Academia de Științe a Moldovei își reconfirmă deciziile Adunărilor generale ale AȘM din 1994, 1996 și din anii ulterioari, potrivit cărora „denumirea corectă a limbii de stat (oficiale) a Republicii Moldova este limba română”, adevăr exprimat și susținut de lingviști de prestigiu din întreaga lume (Republica Moldova, Rusia, România, Ucraina, Germania, Franța, Spania, Italia, Albania, Anglia, SUA etc.), inclusiv de așa lingviști de talie internațională ca Eugen Coșeriu, R. Budagov, R. Piotrowski, V. Semchinski, etc”.

Axarea pe concepția moldovenismului, care poate fi considerată pe drept ideologie partidelor de stânga, nu cuprinde toate opțiunile filosofice ale cetățenilor Republicii Moldova, și prin aceasta, celorlalți cetățeni, care nu împărtășesc moldovenismul, li se încalcă flagrant dreptul la libertatea de exprimare, viziuni filosofice art. 9, 10, 14 ale Convenției Pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Astfel, în susținerea argumentelor invocate vă aducem în calitate de exemplu statutul PCRМ care prevede:

”PCRМ colaborează cu toate forțele sociale care susțin principiile echității sociale, puterii poporului și statalității moldovenesti.

În aceeași ordine de idei:

Programul PCRМ adoptat la cel de-al V Congres din 21-22 aprilie 2001:

Partidul Comuniștilor se pronunță pentru :

- **respectarea limbilor moldovenească, rusă și altor limbi și culturii popoarelor din Moldova, valorilor cu semnificație națională și care constituie baza și mijlocul comunicării interetnice și armoniei sociale;**
- **neadmiterea ignorării istoriei statalității poporului moldovenesc care începe în 1359, precum și a etnofobiei, xenofobiei și a altor anomalii socioculturale;**

Esența programului electoral al Partidului Comuniștilor din Republica Moldova, 2001:

Să apere dreptul poporului moldovenesc la numele său istoric — moldoveni, la denumirea limbii materne — limba moldovenească, la slăvita sa istorie și la originalitatea sa spirituală. Să obțină atribuirea limbii ruse a statutului de cea de a doua limbă de stat în Republica Moldova.

Conform Dicționarului Explicativ Român:

- **IDEOLOGIE ~ ansamblul, totalitatea ideilor și concepțiilor care reflectă într-o formă mai mult sau mai puțin sistematizată, interesele și aspirațiile unor clase, categorii sau grupuri sociale, determinate de condițiile obiective ale existenței acestora și care servesc la justificarea relațiilor sociale (și a deciziilor politice) pe care acestea sunt interesate să le modifice sau să le conserve.**

Reieșind din definiția expusă mai sus, considerăm că Legea nr.546-XV din 19.12.2003 privind aprobarea Concepției naționale a Republicii Moldova prin întregul său conținut reprezintă o IDEOLOGIE, ridicată la rang de politică națională ceea ce contravine rigorilor constituționale prevăzute expres în articolul 5, alineatul (2) „*Nici o ideologie nu poate fi instituită ca ideologie oficială a statului.*”

V. CERINȚELE SESIZĂRII

În temeiul celor expuse mai sus, în baza articolului 135. Alineatul (1), litera a) din Constituția Republicii Moldova, a articolului 4, alineatul (1), litera a) al Legii cu privire la Curtea Constituțională și a articolului 4, alineatul (1), litera a) al Codului Jurisdicției Constituționale,

Solicit:

Curții Constituționale a Republicii Moldova să exercite controlul constituționalității asupra prevederilor Legii privind aprobarea Concepției politicii naționale a Republicii Moldova nr. 546 – XV din 19.12.2003.

Cu înalte considerațiuni,

*Ana GUȚU,
Deputat în Parlament*